

Mad arkitekter AS

v/ Mufti Pradityo

imp@mad.no

(kopi til Midgard – post@midgardgruppen.no)

Bergen, 8. september 2025

Dette innspillet sendes på vegne av BirdLife Norge avd. Hordaland, Naturvernforbundet Hordaland, og Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland.

Oppstart av detaljregulering Storhaugen, Bjørnafjorden kommune

Høringsuttalelse fra Forum for natur og friluftsliv Hordaland

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Hordaland viser til oppstartsvarsel av detaljregulering for Storhaugen, og gir her vår uttalelse til varselet. Vi viser også til utsatt frist fra Mad arkitekter (v/ Mufti Pradityo), frem til 8. september.

Vårt primære syn i saken er at dette skogområdet er for verdifullt til å bli bygget ned. Det er gammel skog (naturskog) med store naturverdier i alle deler av planområdet, og planområdets topografi tilsier heller ikke at dette er et sted man bør bygge boliger. Et boligprosjekt – slik det er skissert i oppstartsvarselet – vil medføre enorme terrenginngrep med tilhørende store klimagassutslipp. **Vi viser her også til den grundige høringsuttalelsen fra Naturvernforbundet i Bjørnafjorden.**

Subsidiært; hvis det er slik at utbyggingen likevel blir en realitet, så mener vi at utbyggingen må begrenses og konsentreres til den nordlige delen (omtrent halvparten) av planområdet – se flyfoto på neste side. Vi mener det er helt avgjørende for de store naturverdiene i planområdet at den sørlige delen – med blandingsskog og løvskog – tas vare på for ettertiden. Det samme gjelder vassdraget (bekken fra Høljamyra) i vest, og dets kantvegetasjon.

En slik tilnærming vil også være i tråd med **tiltakshierarkiet**¹, som bl.a. sier at hvis det ikke er mulig å unngå skadevirkninger, så skal man prøve å redusere vesentlige skadevirkninger av et prosjekt.

¹ <https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/overvaking-arealplanlegging/arealplanlegging/miljohensyn-arealplanlegging/unnga-negative-virkninger-for-miljoet/>

Innledningsvis minner vi også om at kommunene – gjennom **stortingsmeldingen Bærekraftig bruk og bevaring av natur – Norsk handlingsplan for naturmangfold** har fått et stort ansvar for å ta vare på norsk natur. Her presiseres det flere steder at det er målsetting at *særlig viktige naturarealer* skal tas vare på (dette inkludere bl.a. leveområder til truede arter, samt truede naturtyper).

Ved å bygge tettere enn det som er skissert i oppstartsvarselet, vil det trolig være mulig å bygge det samme antall boenheter og da samtidig ta vare på de største/viktigste naturverdiene i området. En utbygging i tråd med det som er skissert i oppstartsvarselet, ber vi om at legges bort jo før, jo heller.

Vi tar gjerne et møte med forslagsstiller for å diskutere naturverdiene, samt avgrensning mellom bebyggelse og natur.

Forslag til omtrentlig avgrensning mellom utbygging (nord for rød strek) og naturbevaring i planområdet. Dette mener vi er absolutt maksimal utbygging hvis prosjektet skal realiseres. Kartgrunnlag: kommunekart.com.

Viktige naturverdier i planområdet

Det kommer ganske klart frem av naturmangfoldrapporten at planområdet har store naturverdier, blant annet gammel skog (jf. også naturskog-kartet til NIBIO). Naturmangfoldrapporten viser blant annet til at det er funnet **mye død ved** (liggende og stående), at det er funnet ei **hul eik (utvalgt naturtype)**, **granmeis (VU sårbar)**, og ikke minst tre spettearter i planområdet: flaggspett, grønnspett og gråspett.

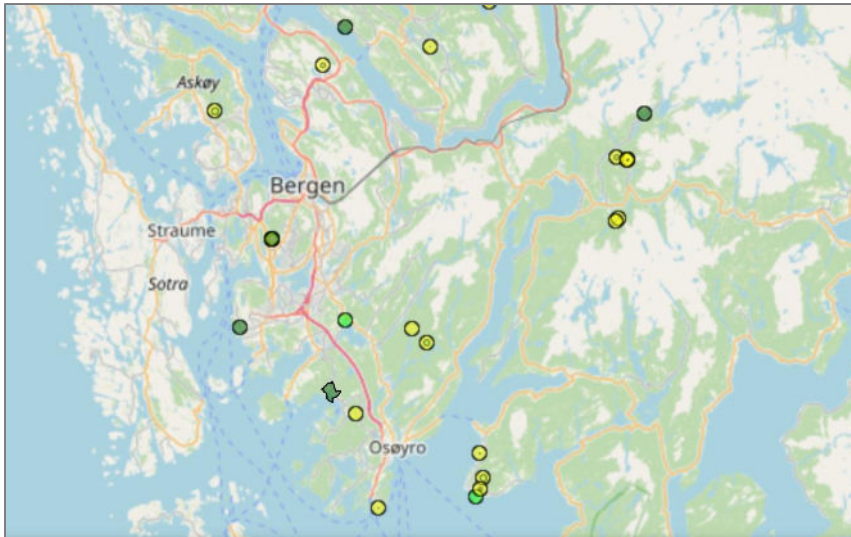
Av spetteene er **gråspett listet som en spesielt hensynskrevende art (dvs. art av nasjonal forvaltningsinteresse)²**, som forvaltningen er pliktig til å vurdere i planleggingen. Forekomst av tre spettearter på et såpass lite område er en god indikator på at det er mye død ved og da vedlevende (og andre) insekter i planområdet. I tillegg har Naturvernforbundet i Bjørnafjorden nylig funnet den fåtallige og også **spesielt hensynskrevende arten hvitryggspett** i planområdet. Til nå i år har denne arten – som er sterkt knyttet til gammel skog (og naturskog) – kun blitt observert på et fåtall lokaliteter på hele Bergenshalvøya (se kart nedenfor). **Forekomsten av hvitryggspett må legge sterke føringer for den videre planleggingen av prosjektet – ikke minst når det gjelder å bevare den rike løv- og blandingsskogen i søndre del av planområdet**; det var også i denne delen av planområdet at arten ble observert – se bilde nedenfor. For øvrig bruker nok arten også døde og døende trær i furuskog-delen av planområdet.

Hvitryggspett på osp, innenfor planområdets sørlige del. Arten er i Norge hovedsakelig knyttet til fuktig blandingsskog med rikt innslag av døde og døende løvtrær (kilde: snl.no) – men også til kystfuruskogen på Vestlandet. Arten er den mest fåtallige spetten i Norge, og er også utdødd i flere av fylkene på Østlandet. Ser man på tilstanden for arten i Norden, har Norge (ikke minst Vestlandet) et særlig forvaltningsansvar for denne sterkt spesialiserte hakkespetten. Foto: Ida Kaland.

Når det gjelder andre fuglearter, så er altså granmeis funnet (også observert av undertegnede og Naturvernforbundet i Bjørnafjorden på to befaringer i området i august i år). I tillegg ble det funnet **gråfluesnapper** på Åsen (28. august 2025). Gråfluesnapper må anses for å være en relativt fåtallig art i Bergensområdet, og må også betraktes som en indikator på et rikt insektliv i denne delen av planområdet.

² Se f.eks. excelarket som man finner nede til høyre på denne nettsiden om arter av nasjonal forvaltningsinteresse: <https://kartkatalog.miljodirektoratet.no/dataset/details/21>

Registreringer av hvittryggspetten i 2025 på Bergenshalvøya og områdene rundt. Observasjonen ved Storhaugen kommer i tillegg. Kart hentet fra Artsobservasjoner.no den 5. september 2025.

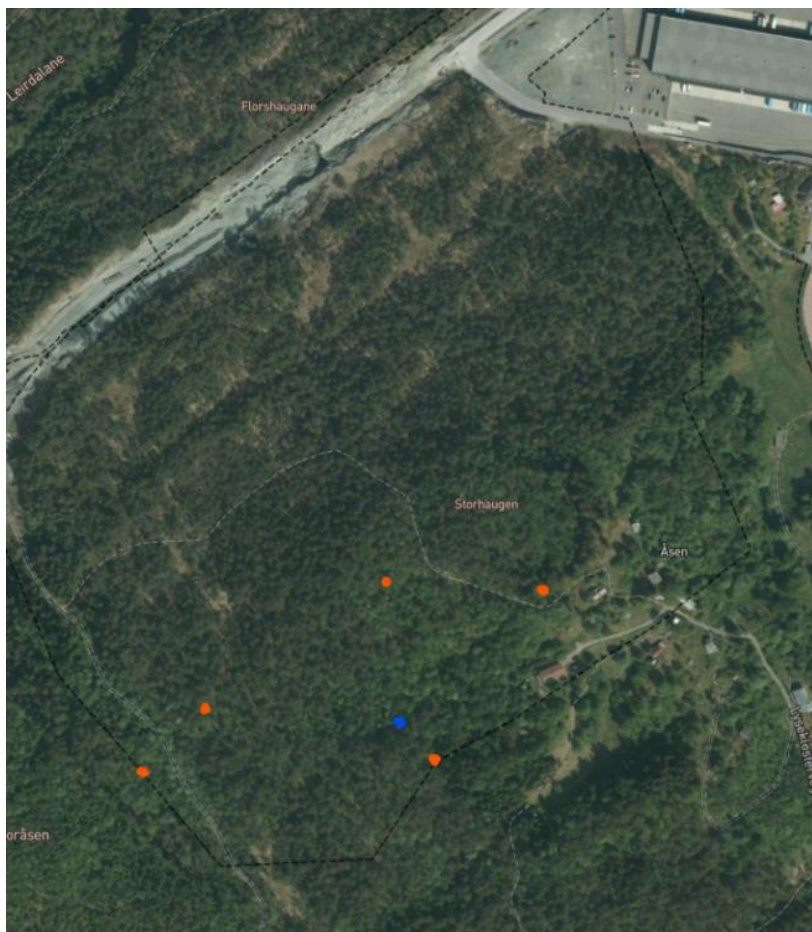
Når det gjelder selve Åsen (rundt boligen og fritidsboligene), er denne delen av planområdet preget av et kulturlandskap som ikke lenger er i drift. Det er imidlertid flotte blomsterenger her (bl.a. med mye blåknapp), og vi har bl.a. observert **dagpåfugløy**, som må anses for å være en fåtallig sommerfuglart i Bergensområdet. Vi mener at disse gamle kulturmarkene, med diverse løvtrær og skog rundt (også hule eiker), må bevares av hensyn både til fugler, insekter og planter i dette området. Denne delen av planområdet kan også tilføre prosjektet viktige rekreative kvaliteter, da som en viktig del av nærområdet til de eventuelle nye boligene. Se bilder av bl.a. insekter i blomsterenga på Åsen, og gråfluesnapperen i vedlegget, på side 8–10.

Når det gjelder skogen, så er det også viktige naturverdier i den nordlige delen – med relativt gammel furuskog, og nokså mye stående og liggende død ved (jf. også naturmangfoldrapporten). Granmeis er også knyttet til denne delen av planområdet, og det kan også gjelde flere av spettene. **Det er likevel – etter alt å dømme – blandingsskogen og løvskogen i søndre del av planområdet som har det aller største og mest varierte naturmangfoldet.** Dette inntrykket bekreftes for øvrig også av Lars Ågren når det gjelder fugler (pers medd.), som har gjort fugleregistreringene til naturmangfoldrapporten. Denne type løvskog og blandingsskog har også en langt mindre utbredelse lokalt og regionalt, sammenlignet med furuskogen lenger nord i planområdet.

Vi har også gjort funn av flere eiker som oppfyller kriteriene til den utvalgte naturtypen *hul eik* (se bilder av to av disse på side 10–11). Det er bare ett slikt funn som er dokumentert i naturmangfoldrapporten, men vi mener at det finnes *minst* fem andre hule eiker i den sørlige delen av planområde (merk at to av disse eikene ligger omtrent på plangrensen) – se kart på neste side. Flere av disse eiketrærne er trolig flere hundre år, og må bevares i henhold til lovverket. **Disse trærnes verdi for sopp og insekter øker betydelig om hele skogen som de er del av, tas vare på.** Vi understøtter at vi *ikke* har vært gjennom hele planområdet på jakt etter hule eiker, så mest sannsynlig er det enda flere i planområdet.

Foruten et betydelig innslag av eik i løvskogen og blandingsskogen, er det også noe osp, **ask (sterkt truet)**; funnet særlig i den østvendte løvskoglia øst for selve Åsen), rogn, bjørk, selje, og ikke minst en god del hassel. Til sammen skaper dette mangfoldet naturligvis en rekke ulike nisjer for mange arter av bl.a. insekter, fugler, sopp mm.

Vi har observert en **hel del skriftlav og rurlav** på ulike løvtrær flere steder i planområdet (dvs. i de løvskog-dominerte delene), som vi ikke har artsbestemt. En forekomst av **kystskriftlav (sårbar VU)** er også nevnt i naturmangfoldrapporten, i tillegg til mengdeforekomst av vanlig rurlav. Det står i samme rapport at forekomstene av regnskog i planområde ikke er avgrenset som egne naturtyper, siden slik avgrensning krever arealer på minst 2 dekar. **Dette stemmer ikke, da minstekravet her er en utstrekning på 1 dekar³**. Vi mener at østvendte og nordvendte løvskogslier i planområdet må kartlegges for **boreonemoral regnskog (sårbar VU)**, som altså er en truet naturtype. Planområdet ligger også i det regionale «beltet» der det fra før er funnet regnskog – dvs. et belte med mye nedbør, men likevel relativt kystnært (slik at den gjennomsnittlige vintertemperaturen er relativt høy). Et annet viktig moment, er at regnskog også krever at skogen rundt bevares som en «regnskogbuffer», slik at luftfuktigheten holdes høy⁴.

Oransje punkt viser forekomster av det vi mener kvalifiserer som den utvalgte naturtypen hul eik. Det blå punktet er den hule eika som er registrert i naturmangfoldrapporten. Kartgrunnlag: Kommunekart.com.

Fra Høljamyra (hvorav en del av denne myra ligger helt sør i planområdet) går det en bekk (vassdrag) nordvestover innenfor planområdet (mot fv. 5156). Dette vassdraget har en rik kantvegetasjon (se bilde på side 12), som må bevares i tråd med de kravene/forutsetningene som bl.a. ligger i vannressursloven § 11. Det går i dag en sti, som vel er en gammel kjerrevei, langs vassdraget. **Vi**

³ <https://www.miljodirektoratet.no/publikasjoner/2022/januar/kartleggingsinstruks-kartlegging-av-terrestriske-naturtyper-etter-nin/>

⁴ https://www.statsforvalteren.no/contentassets/80e291606f7841d7916e64d97be9988f/regnskog_naturmangfaldveka2025_2.pdf

mener at denne stien/kjerreveien må være slik den er i dag – og *ikke* oppgraderes til en turveg, slik vi forstår er planen iht. til oppstartsvarelet. På den måten vil man sikre at dagens rike kantvegetasjon blir bevart.

Landskapsøkologisk perspektiv

I et større, landskapsøkologisk perspektiv er det viktig å få med minst to ting. Det ene er at det er planlagt en enorm utbygging (både bolig og næring) langs den nye fylkesveien mellom Lyseparken og Søvik – da sett i forhold til at dette området i stor grad har bestått av urørte skoger og myrer gjennom lang tid. Selv om dette er områder som er satt av til utbygging gjennom kommunedelplanen for Bjørnafjorden vest, så er det slik at graden av utbygging – og hvordan utbyggingen skal skje – må vurderes i reguleringsprosessene. Den planlagte omfattende utbyggingen av området tilsier at man her må ta vare på de viktigste naturverdiene – også innenfor de områdene som er satt av til utbygging i kommunedelplanen. Her kommer prinsippet om samla belastning, jf. naturmangfoldloven, inn som et viktig prinsipp.

Det andre som vi mener er viktig å få med, er at den sørlige delen av planområdet – som vi mener *må* bevares – grenser til områder som ikke er satt av til fremtidige utbyggingsområder. Sammen med bl.a. Storåsen (vest for Åsen og Storhaugen) og Kyrkjeåsen (sørøst for Søvikvatnet) utgjør planområdet Storhaugen et sammenhengende skogområde som er viktig for arealkrevende arter som bl.a. spetter, rovfugler osv. For mange arter er det avgjørende med sammenhengende naturområder av stor nok størrelse.

Behovet for en konsekvensutredning

Vi er helt enige i vurderingen som Bjørnafjorden kommune har gjort når det gjelder det at planen kan få vesentlig virkninger for miljø eller samfunn, og derfor skal konsekvensutredes. Her minner vi også om at det finnes minst to truede arter (ask og granmeis), mint en eller to truede naturtyper (hagemark som er registrert allerede og kanskje også boreonemoral regnskog), i tillegg flere forekomster av den utvalgte naturtypen *hul eik*. Det er også funnet to spesielt hensynskrevende arter (inngår i arter av nasjonal forvaltningsinteresse) i planområdet (gråspett og hvitryggspett), og naturtyper som har fått stor verdi naturmangfoldrapporten.

Det går også andre, mindre bekker gjennom planområdet (dvs. andre enn den som går fra Høljamyra), som vel også tilsier en nærmere kartlegging og vurdering gjennom en konsekvensutredning (jf. bl.a. forskrift om konsekvensutredninger § 21 og vannforskriften). Det er også myrområder i planområdet – som etter Regjeringens siste signaler krever en nærmere vurdering og kartlegging⁵.

Vi tar også med at en utbygging i dette terrenget krever et omfattende anleggsarbeid som gjør at både utslipp til vann (i anleggsfasen) og utslipp til luft (klimagassutslipp i anleggs- og driftsfasen) må vurderes nøye (jf. forskrift om konsekvensutredninger § 21).

Lavere miljøavtrykk per boenhet – og økte kvaliteter ved boligprosjektet

Slik vi forstår det, er det en målsetting om at boligprosjektet skal ha en grønn profil. Som nevnt innledningsvis mener vi altså at dette området er for verdifullt til å bli bygget ned, men om myndighetene *likevel* kommer frem til at et boligprosjekt innenfor planområdet skal realiseres, så mener vi altså at man da må begrense utbyggingen til den nordlige delen av planområdet. På den

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/forbud-mot-nedbygging-av-myr-pa-horing/id3114023/>

måten vil man som nevnt få bevart den delen av planområdet med størst mangfold og også de naturtypene som i et lokalt og regionalt perspektiv er minst utbredt.

En slik avgrensning av utbyggingen vil også ha positive effekter når det gjelder klimagassutslipp i anleggsfasen, siden arealet (og volumet) for grunnarbeid da blir langt mindre.

En slik avgrensning vil også bety at et nytt boligområde her vil få helt andre nærmiljø-kvaliteter enn det som legges opp til i de illustrasjonene som vi har sett til nå. Boligene vil da ha et nærområde bestående av et intakt og svært rikt skogsområde – i tillegg til kulturlandskapet på Åsen. Dette er bo-kvaliteter som ikke kan overvurderes.

Ved å bygge tettere og mer konsentrert – f.eks. med en blanding av leiligheter og rekkehus – vil man trolig kunne få inn samme antall boenheter på et langt lavere areal enn det som er skissert nå innledningsvis i planprosessen. Den måten å bygge på, som er skissert til nå, der man prøver å ta vare på noen få lommer av natur mellom bygninger og veier vil ha en begrenset verdi for dagens naturmangfold, og det vil også i praksis være vanskelig å få til siden terrenget både er sterkt hellende og småkupert. Det vil også være en lite arealeffektiv måte å bygge på. Vi mener altså at man må tenke nytt her; det vil si å bygge mer konsentrert, slik at man heller kan ta vare på sammenhengende natur.

Vi mener at ikke alle prosjektillustrasjonene som er vist, er like realistiske; terrenget tilsier bl.a. at det må fyllinger til når veiene skal bygges på den måten som er skissert i illustrasjonene. Arealbeslaget av veier (og kanskje også boliger) vil altså etter vår mening bli langt større enn det som vises i illustrasjonene – noe som i sin tur også vil medføre at det vil være umulig å ta vare på naturen på den måten som illustrasjonene nå gir inntrykk av.

Når det gjelder bildekning, så kan det også gjøres arealeffektive grep, da ved å samle parkeringsplassene på noen utvalgte steder (uten at hver enhet har garasje). Boligområdet vil trolig også ligge nært bussholdeplass, og det vil også kun være 1,2 km (sykkelavstand) østover til E39.

Oppsummert mener vi altså at det må bygges langt mer arealeffektivt – *hvis* det skal bygges i dette området. Dette vil være bedre for naturmangfoldet i området, og det vil også tilføre viktige kvaliteter til bomiljøet.

På de neste sidene tar vi med noen bilder av insektlivet på ei av blomsterengene på Åsen, et bilde av gråfluesnapperen på Åsen, samt bilder av tre av de hule eikene som vi har funnet i planområdet (alle bildene er tatt av undertegnede, sent i august i år).

Som nevnt tar vi gjerne et møte med forslagsstiller om naturverdiene i området, og hvordan det er mulig å tilpasse utbyggingen til noen av disse verdiene.

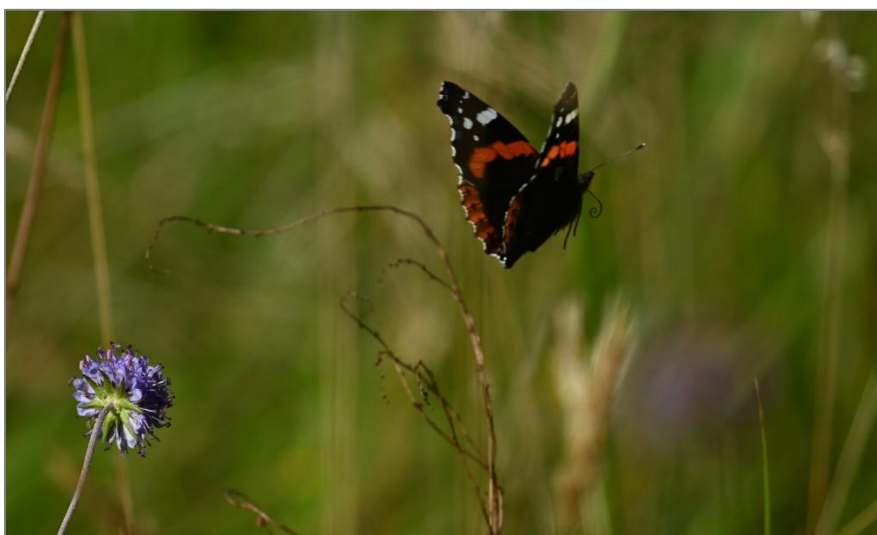
Vennlig hilsen,

Forum for Natur og Friluftsliv (FNF) Hordaland

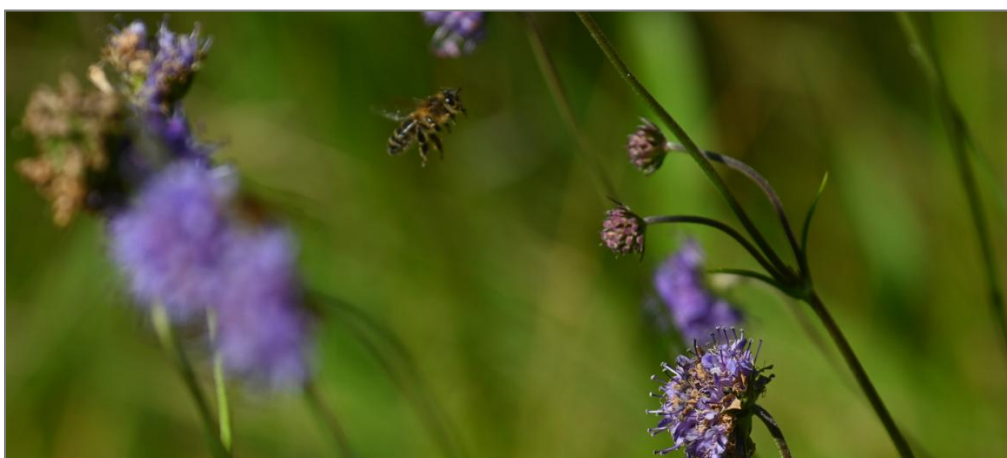
v/ koordinator Gunvar Mikkelsen

Forum for Natur og Friluftsliv Hordaland er et samarbeidsforum for natur- og friluftslivorganisasjoner i Hordaland, som arbeider for å ta vare på natur- og friluftslivinteressene. Per i dag er det tolv organisasjoner tilsluttet FNF Hordaland: Bergen og Hordaland Turlag (DNT), Naturvernforbundet Hordaland, Norges Jeger- og Fiskerforbund Hordaland, Bergen og Omland Friluftsråd, BirdLife Norge avd. Hordaland, Haugesund Turistforening, Hordaland fylkeskystlag, Norsk Botanisk Forening Vestlandsavdelingen, Syklistenes Landsforening Bergen og omegn, Voss Utferdslag (DNT), Voss Kajakklubb og Hordaland krins av Norges Speiderforbund. Sammen representerer organisasjonene rundt 54 000 medlemmer.

Vedlegg: Bilder av insekter og hule eiker i planområdet

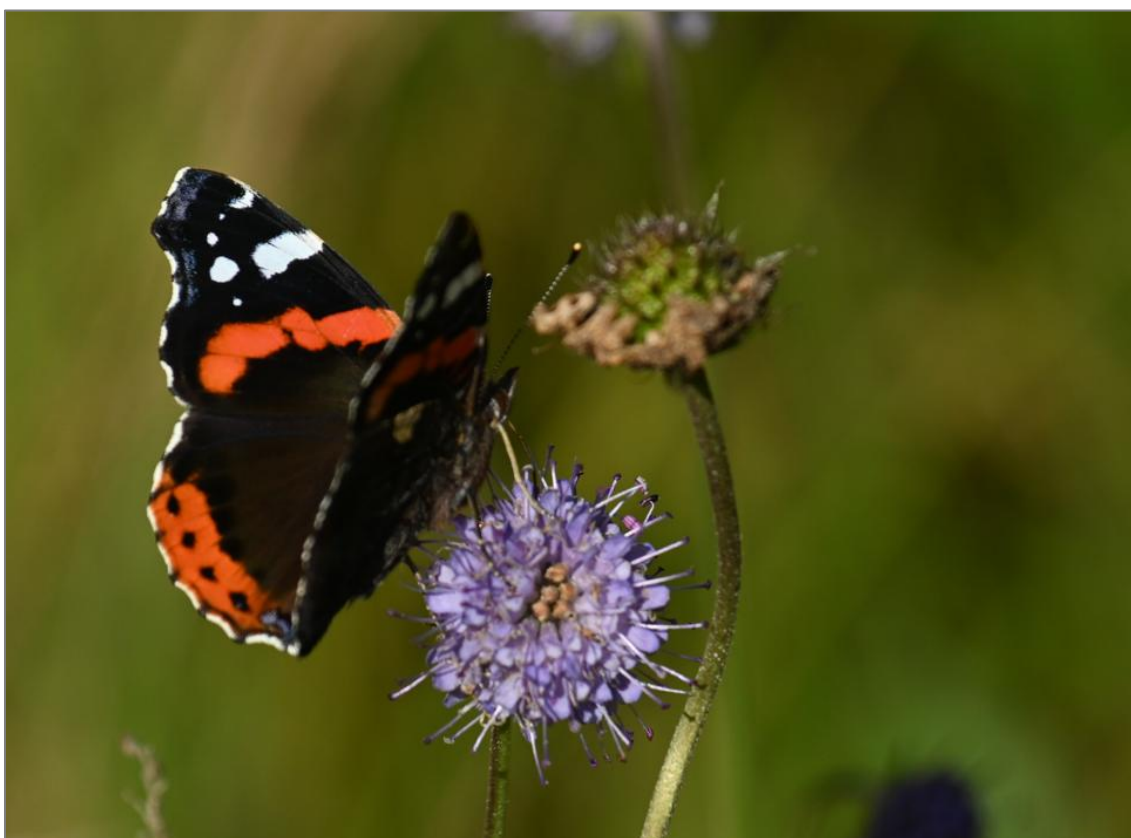
Sitronssommerfugl (oppe til venstre) på svartknoppurt og admiral på blåknapp i det gamle kulturlandskapet på Åsen. Området har store naturmangfoldkvaliteter som vi mener må bevares for ettertiden. Et slikt kulturlandskap kan også tilføre et boligområde store opplevelseskvaliteter.

Det ble også observert en rekke andre insekter i blomsterenga på Åsen. Bildet viser honningbie på jakt etter nektar i blåknapp.

Dagpågugløy er en relativt fåtallig art i Bjørnafjorden og Bergensområdet, men ble funnet på Åsen.

En av flere admiraler i dette området.

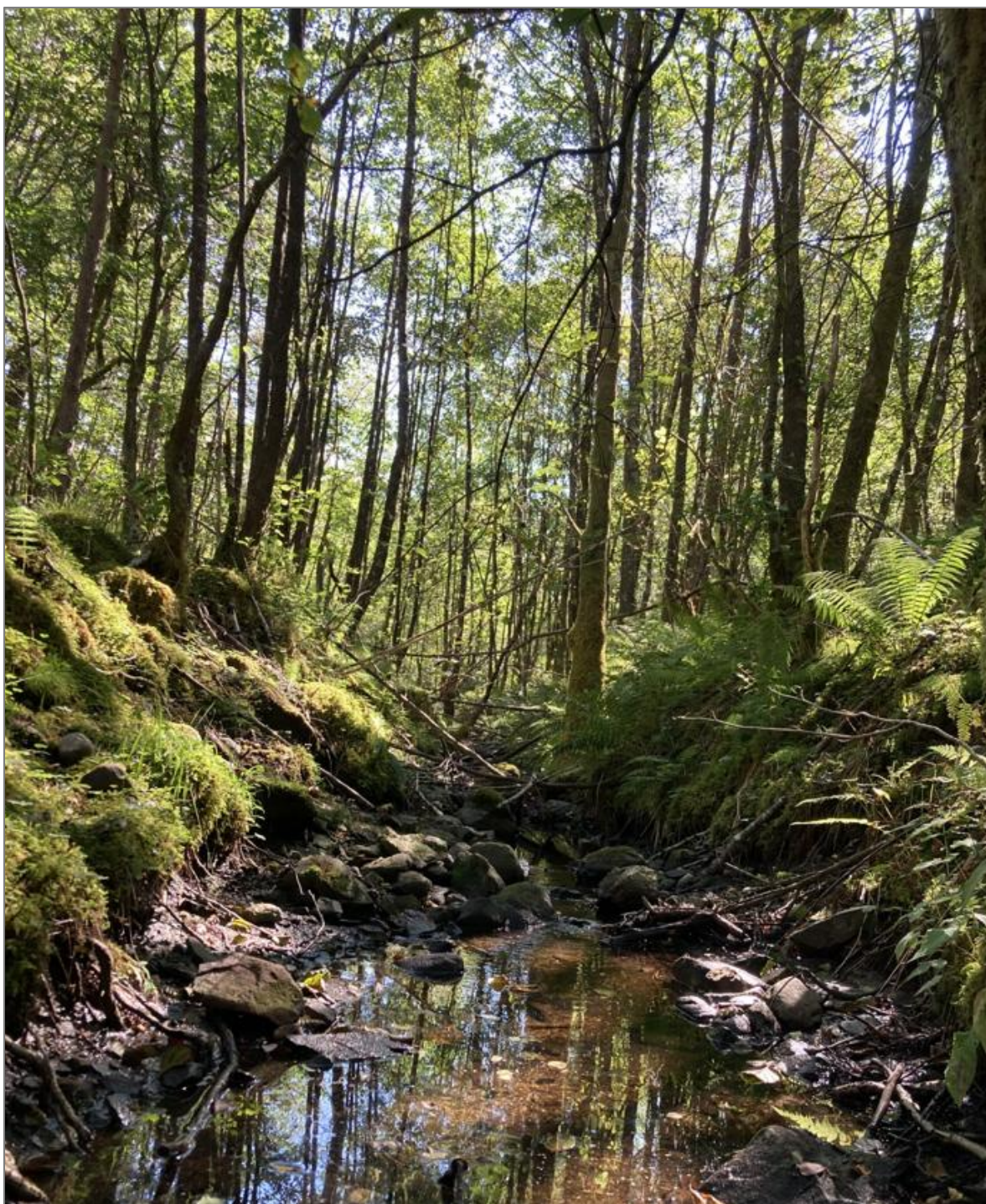
Gråfluesnapper fotografert på Åsen i slutten av august. Arten indikerer at det er mye insekter i denne delen av planområdet.

Synlig hul eik litt øst for vassdraget som går fra Høljabekken. Generelt er det mye eik i blandingsskogen i den søndre delen av planområdet. Noen få av alle disse eikene er så gamle at de også kvalifiserer som naturtypen hul eik.

Oldgammel og diger eik som ligger omtrent nøyaktig på plangrensen i vest.

Vassdraget som går fra Høljamyra (helt sør i planområdet) og nordvestover har en svært rik kantvegetasjon.